

Διερεύνηση του νοήματος της εργασίας σε άτομα με ψυχική νόσο: Είναι η εργασία απλώς ένας τρόπος αύξησης των εισοδημάτων;

**Νίκος Δρόσος (PhD, MSc), Ψυχολόγος – Επαγγελματικός
Σύμβουλος**

**Ιωάννα Τσαμπαλάτη-Βακαλοπούλου (MSc), Ψυχολόγος-
Επαγγελματική Σύμβουλος**

Επιστημονικό Συνέδριο Ελληνικής Εταιρείας Συμβουλευτικής &
Προσανατολισμού (ΕΛΕΣΥΠ) «Η ηθική της εργασίας», Αθήνα 2019

Ψυχική νόσος

- Ευρύ φάσμα
- 450 εκατομμύρια άνθρωποι παγκοσμίως πάσχουν από ψυχική ή συμπεριφορική διαταραχή (Λάβδας, Στυλιανίδης & Μαμαλούδη, 2014)
- 1 στους 6 Έλληνες ηλικίας 18-70 ετών έχει αναπτύξει κλινικά σημαντική ψυχοπαθολογία και 1 στους 12 σοβαρή ψυχοπαθολογία (Skaripakis και συν., 2013)
- Η σχιζοφρένεια, η μείζων καταθλιπτική διαταραχή, η διπολική διαταραχή και η ιδεοψυχαναγκαστική διαταραχή βρίσκονται μεταξύ εκείνων που προκαλούν αναπηρία (Thompson, 2007)

Η Ψυχιατρική Μεταρρύθμιση στην Ελλάδα

- Αποϊδρυματοποίηση
- Δημιουργία νέων δομών
- Θεραπεία στην κοινότητα
- Κοινωνική επανένταξη
- Επαγγελματική επανένταξη

- Λιγότερο από το 20% βρίσκεται σε απασχόληση
 - Στην Ελλάδα λιγότερο από το 10%

«Θέλω να εργαστώ!»

- Πάνω από 70% των ατόμων δηλώνουν την επιθυμία για εργασία.

Εμπόδια στην απασχόληση

- Προϊστορία με αποτυχίες
- Κοινωνικό στίγμα
- Χαμηλές προσδοκίες από επαγγελματίες
- Μακρόχρονες και συχνά επώδυνες για την αξιοπρέπεια διαδικασίες για να αναγνωριστεί κάποιος ως ανάπηρος
- Εμπειρία της μακρόχρονης ανεργίας
- Έλλειψη γνώσης για την αγορά εργασίας
- Έλλειψη γνώσης τεχνικών αναζήτησης εργασίας
- Έλλειψη εμπειρίας
- Φόβος αποτυχίας
- Προκαταλήψεις εργοδοτών
- Στίγμα - Αυτοστιγματισμός

Υποστηριζόμενη απασχόληση

- Γραφεία Υποστηριζόμενης Απασχόλησης
- Εξειδικευμένο Γραφείο Υποστήριξης της Απασχόλησης-ΠΕΨΑΕΕ
- ΚοινΣΕπ
- ΚοιΣΠΕ
- Ελεύθερη αγορά
- Προγράμματα απασχόλησης

Στόχος της έρευνας

- Διερεύνηση του νοήματος που αποδίδουν στην εργασία τα άτομα με ψυχική νόσο

Μέθοδος: Συμμετέχοντες στην έρευνα

- 15 άτομα με ψυχική νόσο που αναζητούν εργασία
- 10 άντρες και 5 γυναίκες
- Ηλικίες: 31 – 53 (μ.ο. 40 έτη)
- Μορφωτικό επίπεδο: 3 άτομα ΥΕ, 6 άτομα ΔΕ, 6 άτομα ΤΕ ή ΠΕ
- Ηλικία εκδήλωσης νόσου: 16-42 (μ.ο.: 26,6 έτη)
- 11 άτομα διαβιούν στην κοινότητα και 4 άτομα σε στεγαστικές δομές

Μέθοδος: Μέσα συλλογής δεδομένων

- Ημιδομημένη συνέντευξη

Νόημα Εργασίας	Τι σημαίνει για σένα εργασία;
	Τι είναι αυτό που σε κάνει να θέλεις να εργαστείς;
	Αν βρεις εργασία, τι θα σήμαινε αυτό για σένα;
Νόημα Ανεργίας	Τι σημαίνει για σένα το να μην εργάζεσαι;
Επαγγελματικές Αξίες	Αν βρεις εργασία, τι θα ήθελες να σου προσφέρει η εργασία αυτή;
	Τι από αυτά θεωρείς πιο σημαντικό;

Μέθοδος: Διαδικασία

- Θέματα δεοντολογίας/ Προστασία ιδιωτικότητας
- Η έρευνα έλαβε χώρα τον Ιανουάριο του 2019
- Ακόμη και αν τα άτομα ζητούσαν διευκρινίσεις, τους τονιζόταν ότι είναι ελεύθερη απάντηση και ενθαρρύνονταν να πουν ότι τους ερχόταν αυθόρμητα στο μυαλό

Αποτελέσματα: Τι νόημα αποδίδω στην εργασία;

Νόημα	Άτομα
Χαρά	9
Προγραμματισμός καθημερινότητας	9
Είμαι χρήσιμος στην κοινωνία	8
Μπορώ να καταφέρω πράγματα	7
Κοινωνικοποίηση	7
Αυτονομία/ Ανεξαρτησία	6
Κινητοποίηση	6

Αποτελέσματα:

Τι νόημα αποδίδω στην εργασία;

Νόημα	Άτομα
Κοινωνική ένταξη	5
Οικονομικές απολαβές	5
Θεραπεία	5
Ότι αξίζω	4
Ηθική ικανοποίηση	3
Ότι έχει νόημα η ζωή μου	3
Κοινωνική αναγνώριση	3
Ότι αξιοποιώ τις δυνατότητες μου και τις γνώσεις μου	3

Χαρά

- Αν είχα εργασία, θα ήμουν χαρούμενη!!!

Γυναίκα, 39 ετών

- Θα αισθανόμουν χαρά! Δε θα έβλεπα την ώρα να αρχίσω!

Άντρας, 38 ετών

Προγραμματισμός καθημερινότητας

- Θα είχα καθήκοντα, υποχρεώσεις και ένα σταθερό πρόγραμμα ημέρας. Επιτέλους θα αποκτούσα και εγώ μια «ρουτίνα».

Γυναίκα, 47 ετών

- Θα άλλαζε η καθημερινότητα μου και θα είχα πράγματα υπ' ευθύνη μου!

Άντρας, 30 ετών

Θα ήμουν χρήσιμος

- Θα ένιωθα ότι αξίζω και με αναγνωρίζει η οικογένειά μου! Θα σταματούσα να νιώθω άχρηστος!

Άντρας, 53 ετών

- Προσφέρω στην κοινωνία! Γίνομαι χρήσιμος!

Άντρας, 38 ετών

Κοινωνικοποίηση

- Εργασία σημαίνει συμμετοχή στην κοινωνική ζωή και κινητοποίηση.

Άντρας, 53 ετών

- Να γίνω πιο κοινωνική, ίσως να αποκτήσω και κάποιους φίλους, να έχω μεγαλύτερη συναναστροφή με τον κόσμο.

Γυναίκα, 39 ετών

Αυτονομία/ Ανεξαρτησία

- Θα σταματήσω να εξαρτώμαι από τους άλλους.

Άντρας, 43 ετών

- Να έχω οικονομική ανεξαρτησία – να μη ζητάω λεφτά από τη μητέρα μου.

Γυναίκα, 39 ετών

Αξιζω/ Νόημα/ Σκοπός

- Με ολοκληρώνει ως προσωπικότητα, μου δίνει νόημα και σκοπό ζωής.

Άντρας, 52 ετών

- Με κάνει να νιώθω σημαντικός και ότι έχω ύπαρξη.

Άντρας, 33 ετών

Αποτελέσματα:

Τι σημαίνει το να μην εργάζομαι;

Νόημα	Άτομα
Αδράνεια/ Ακίνησία	7
Δεν είμαι χρήσιμος	6
Επιδείνωση ψυχικής υγείας	6
Αβεβαιότητα	3
Δε μπορώ να θέσω στόχους ή να επιλέγω το τι θα κάνω	2
Λύπη	2

Αδράνεια/ Ακινησία

- Νιώθω σαν να είμαι «τεμπέλα», ενώ δεν είμαι.

Γυναίκα, 42 ετών

- Βαριέμαι και δεν έχω τι να κάνω.

Άντρας, 31 ετών

Δεν είμαι χρήσιμος

- Βάσανο! Στο τέλος του μήνα, παίρνω τη σύνταξη αλλά δεν είναι το ίδιο. Δεν επαρκεί και, επίσης, νιώθω ότι δεν τα έχω «βγάλει». Νιώθω ανεπαρκής.

Άντρας, 52 ετών

- Νιώθω ότι μονή μου δε μπορώ να κάνω πράγματα και είμαι εξαρτημένη από τη μητέρα και τον αδελφό μου.

Γυναίκα, 42 ετών

- Αποτυχία στη ζωή! Νιώθω ανεπαρκής!

Άντρας, 53 ετών

Επιδείνωση ψυχικής υγείας

- Νιώθω σα να μου λείπει ένα κομμάτι της ζωής μου.
Άντρας, 30 ετών
- Είναι πραγματικά καταστροφή της ψυχικής μου υγείας.
Άντρας, 40 ετών
- Αφήνω πίσω τα θέλω μου και βρίσκομαι έξω από την κοινωνία.
Άντρας, 53 ετών

Αποτελέσματα:

Τι θέλω να μου προσφέρει η εργασία μου;

Επαγγελματικές αξίες	Άτομα
Ικανοποιητικό μισθό για την προσφερόμενη εργασία	11
Καλό εργασιακό περιβάλλον	9
Σταθερότητα/ μονιμότητα	5
Αξιοποίηση γνώσεων	3
Σεβασμός/ εκτίμηση	2
Κοινωνική αναγνώριση	2

Ικανοποιητικό μισθό για την προσφερόμενη εργασία

- Θα ήθελα τις προβλεπόμενες αμοιβές με βάση το νόμο.

Γυναίκα, 38 ετών

- Σταθερό μισθό γιατί θα ξέρω ότι μετά την ολοκλήρωση της εργασίας, θα έχω να περιμένω τη συγκεκριμένη ανταμοιβή ως επιβράβευση.

Άντρας, 31 ετών

Καλό εργασιακό περιβάλλον

- Ένα καλό περιβάλλον – αν χρειαστώ βοήθεια στην αρχή να με βοηθήσουν.

Γυναίκα, 38 ετών

- Να είναι ανθρώπινη εργασία. Αν κάτι με δυσκολεύει να υπάρχει κάποιος που θα μπορούσε να με βοηθήσει.

Άντρας, 31 ετών

Συζήτηση

- Τι αντιπροσωπεύει η χρηματική αμοιβή της παρεχόμενης εργασίας;
- Αναγκαιότητα για υποστηριζόμενη εργασία ή ΚοιΣΠΕ (ανταγωνιστική εργασία με κανονικό μισθό)
- Αναγκαιότητα για εξειδικευμένες δομές υποστήριξης της απασχόλησης σε άτομα με ψυχική νόσο

Περαιτέρω εμβάθυνση

- Drosos, N., & Theodoroulakis, M. (2019). Employment as an integral part of social inclusion: The case of mental health patients in Greece. In K. Scorgie & C. Forlin (Eds.) *Promoting Social Inclusion: Co-creating Environments that Foster Equity and Belonging*. UK: Emerald Group Publishing LTD.
- Drake, R.E., Bond, G.R., & Becker, D.R. (2012). *Individual Placement and Support: An evidence-based approach to supported employment*. USA: Oxford University Press.
- Grove, B., Secker, J., & Seebohm, P. (Eds.) (2005). *New thinking about mental health and employment*. UK: Radcliffe Publishing Ltd.

Σας ευχαριστούμε για την προσοχή σας.